

Tbc en hiv: de falende bestrijding van twee epidemieën

Tbc maakt, geholpen door de hiv-epidemie, een comeback in diverse regio's in de wereld, vooral in Afrika. Wereldwijd zijn er elf miljoen mensen besmet met tuberculose (tbc) en hiv: een combinatie die zonder behandeling binnen een paar maanden fataal is. Eén ziekte van de twee behandelen is niet genoeg: aidspatiënten kunnen nog steeds aan tbc doodgaan en tbc-patiënten sterven vaak aan hiv/aids. Iemand die zowel tbc als hiv heeft, heeft vier keer zoveel kans om te overlijden dan iemand die alleen tbc heeft. Van alle aidspatiënten die overlijden, gaat de helft dood aan tbc.

De genadeklap voorkomen

En dat is niet nodig, want mensen met tbc en hiv kunnen behandeld worden. Hoe eerder iemand met hiv/aids voor tuberculose wordt behandeld, des te groter is de kans dat hij zal overleven. Door de toevoeging van één antibioticum (*cotrimoxazol*) aan de tbc-kuur kan de kans op overlijden tijdens behandeling met 40% verminderd worden. En, des te eerder je aidsremmers krijgt, des te groter de kans dat je van tbc geneest en overleeft. Een tijdige diagnose is daarom belangrijk. Het is van levensbelang dat tbc-patiënten getest worden op hiv.

'Ik was heel erg ziek. Toen ik ontdekte dat ik tbc en hiv had, dacht ik aan zelfmoord. Maar toen hoorde ik dat er een behandeling is voor hiv/aids, en ik kreeg hoop. In november 2005 kreeg ik voor het eerst aidsremmers en voelde ik me al snel beter. En nu voel ik me echt goed. Ik heb natuurlijk nog steeds hiv, maar ik kan mijn akker bewerken. Ik hoop dat ik op een dag weer als verkoper kan werken, zoals hiervoor.'

Peter (40), vader van zeven kinderen - Zambia

Obstakels

De twee epidemieën bestrijden is een grote uitdaging, vooral in gebieden waar er weinig voorzieningen zijn en de gezondheidszorg worstelt om het hoofd boven water te houden. Een eerste obstakel is het stellen van een juiste diagnose. De gangbare tbc-test, de speekseltest, is 125 jaar oud; en vereist een microscoop en laborant. De test toont slechts in de helft van alle gevallen tbc aan en is ongeschikt voor kinderen en mensen met hiv. Zelfs een röntgenfoto van de longen geeft vaak niet genoeg aanwijzingen voor een juiste diagnose bij mensen die seropositief zijn. Een sterk contrast met de hiv-test: die kan binnen twintig minuten worden uitgevoerd en is ook zeer betrouwbaar.

Ook de medicijnen om tbc mee te behandelen zijn niet van deze tijd: sinds de jaren zeventig zijn ze niet verbeterd. Er zijn geen betaalbare tbc-medicijnen die voor kinderen geschikt zijn; en niet alle medicijnen tegen tbc of hiv/aids kunnen met elkaar worden geslikt. Het ziet er ook niet naar uit dat die er op

korte termijn zullen komen: wereldwijd wordt er enkel 20 miljoen dollar besteed aan klinische tests van tbc-medicijnen.

Daarnaast kampen vele landen met een groot tekort aan medisch personeel, hebben de mensen al erg weinig geld en kunnen zich daarom de kosten van transport en behandeling (als die niet kosteloos wordt aangeboden) niet veroorloven. Bovendien heerst er een groot stigma op hiv. Mensen zijn vaak bang om zich te laten testen op hiv omdat ze bang zijn door hun familie of omgeving verstoten te worden.

'Ik gebruik mijzelf als voorbeeld. Ik was ooit erg ziek, maar nu ben ik zo sterk als een paard. Je hebt maar één leven, je moet deze kans grijpen en zorgen dat je behandeld wordt. Zonder behandeling ga je dood. En dat is totaal onnodig.'

Masautso (37), aids- en ex-tbc-patiënt van Artsen zonder Grenzen, werkt als vrijwilliger. Hij spoort combinaties van tbc en hiv op, geeft voorlichting en begeleidt tbc- en patiënten.

Loze beloften

Regeringen en internationale organisaties hebben beloftes gedaan om de behandeling van tbc en hiv te verbeteren. Desondanks is er - schokkend - weinig veranderd. Minder dan één procent van de mensen die in Afrika aan tuberculose én hiv/aids lijden, krijgt de medicijnen die zij nodig hebben. De Wereldgezondheids-organisatie houdt nog steeds vast aan de zogenaamde DOTS-aanpak (*Directly Observed Treatment, Short Course*) die sinds 1993 als standaard wordt gehanteerd. Deze houdt echter geen rekening met patiënten die zowel met hiv als tbc geïnfecteerd zijn. En nog steeds worden in de meeste landen tbc en hiv apart behandeld, waardoor talloze mensen nodeloos overlijden. En daar moet verandering in komen.

Actie

Daarom pleit Artsen zonder Grenzen voor onmiddellijke actie: alle tbc-patiënten standaard een hiv-test aanbieden en vice versa; hiv en tbc gecombineerd behandelen; ontwikkelen en beschikbaar maken van betere diagnostische methoden en medicijnen voor tbc. Daarnaast moet er meer geld geïnvesteerd worden in onderzoek en ontwikkeling van tbc- en hiv-vaccins.

Artsen zonder Grenzen en de behandeling van hiv en tbc

Uit ervaring met het behandelen van patiënten die zowel met tbc als hiv besmet zijn, weet Artsen zonder Grenzen dat alleen een geïntegreerde behandeling werkt. In het Artsen zonder Grenzen project in Lusikisiki, Zuid-Afrika, werd hierdoor 30% meer gevallen van besmetting met hiv opgespoord bij tbc-patiënten. In Malawi bleek dat de afstand naar de stad een groot obstakel was voor patiënten om aidsremmers te halen. Daarop werd besloten

behandeling voor hiv en tbc op één locatie, dichterbij de mensen, aan te bieden.

Omdat de patiënten, vooral door hun ziekte, vaak ondervoed zijn, is voeding onderdeel van de behandeling. Daarnaast worden medewerkers erop getraind om voorlichting en ondersteuning te geven binnen de gemeenschap. Vaak zijn dat patiënten van ons die zelf seropositief zijn en voor tbc zijn of worden behandeld. Artsen zonder Grenzen heeft tbc-projecten in 44 landen en aidsprojecten in 33 landen wereldwijd. De behandeling en tijdige opsporing van tbc en hiv is geïntegreerd in onze projecten. Daarnaast doen onze medewerkers onderzoek in de praktijk naar de toepasbaarheid van betere tests.

'De situatie is bijzonder urgent: een zaak van leven en dood. Tuberculose is de grootste stille moordenaar van aidspatiënten in Afrika.'

Charles Ssonko, arts en leider medisch team Artsen zonder Grenzen in Zambia

Dit is een samenvatting van het rapport *TB and HIV: The failure to act* dat Artsen zonder Grenzen ter gelegenheid van Wereldtuberculosedag, 24 maart 2007, uit heeft gebracht. Het rapport is gebaseerd op de ervaringen van onze teams in Afrika en Azië met het behandelen van patiënten die aan beide ziekten lijden. Alleen als de gezondheidszorg erop wordt ingesteld mensen met beide ziekten een gecombineerde behandeling te geven, kunnen zij worden behoed voor een voortijdige dood.

Artsen zonder Grenzen, 24 maart 2007